

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ у 2020 році

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ

Чисельність наявного населення Сумської області, за оцінкою, на 1 січня 2021р. становила 1053452 особи. Упродовж 2020р. чисельність населення області зменшилася на 14795 осіб.

Природний рух населення у 2020р. характеризувався суттєвим перевищенням числа померлих над живонародженими: в середньому на 100 померлих – 33 живонароджених. За 2020р. на Сумщині народилося 6002 немовлят; померло втричі більше (18971 особа).

Серед причин смерті населення області найбільше становлять хвороби системи кровообігу – 12597 осіб, новоутворення – 2431 особа, зовнішні причини смерті – 984 особи, від коронавірусної хвороби COVID-19 померло 552 особи.

ОПЛАТА ЖКП

Населенням області у грудні 2020р. сплачено за житлово-комунальні послуги 578,5 млн.грн (включаючи погашення боргів попередніх періодів), що становить 71,2% нарахованих за цей період сум.

На кінець 2020р. заборгованість населення зі сплати за постачання та розподіл природного газу становила 750,1 млн.грн, за постачання теплової енергії та гарячої води – 535,9 млн.грн, за управління багатоквартирним будинком – 99,2 млн.грн, за централізоване водопостачання та водовідведення – 76,1 млн.грн, за надання послуг з вивезення побутових відходів – 26,4 млн.грн.

РИНОК ПРАЦІ

У 2020 році за результатами обстеження робочої сили в Сумській області (відповідно до методології Міжнародної організації праці) середньомісячна кількість робочої сили у віці 15 років і старше становила 508,3 тис. осіб, що на 4,6% менше, ніж у 2019р.

Рівень зайнятості населення у віці 15 років і старше у 2020р. склав 49,8% від усього населення цієї вікової групи проти 52,6% – у 2019р. Загалом кількість зайнятого населення віком 15 років і старше становила 460,5 тис. осіб, з них у працездатному віці – 436,6 тис. осіб.

Рівень безробіття населення у віці 15 років і старше становив – 9,4%; серед осіб працездатного віку – 9,9% від робочої сили відповідного віку. Кількість безробітного населення склала 47,8 тис. осіб, що на 16,0% більше, ніж у 2019р.

ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ

У 2020р. нарахована середньомісячна заробітна плата штатного працівника на підприємствах Сумщини склала 9785 грн (в цілому по Україні – 11591 грн). Порівняно з 2019р. розмір середньої зарплати в області збільшився на 14,1%; реальна зарплата (з урахуванням змін споживчих цін на товари і послуги та рівня податків) зросла на 11,2%.

Традиційною для економіки є галузева диференціація зарплат. У 2020р. найбільша нарахована заробітна плата була у державному управлінні й обороні; обов'язковому соціальному страхуванні – 13425 грн; фінансовій та страховій діяльності – 12373 грн; сільському, лісовому та рибному господарстві – 10594 грн. Водночас найменшими були нарахування працівникам сфери тимчасового розміщування й організації харчування – 5499 грн.

У промисловості середня заробітна плата складала 10874 грн. При цьому найбільше заробляли працівники підприємств з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 17707 грн; добування сирової нафти та природного газу – 17002 грн; виробництва гумових і пластмасових виробів – 15398 грн; добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 16413 грн; виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів – 14530 грн. Найменша заробітна плата спостерігалась у працівників підприємств з виробництва електричного устаткування – 3852 грн; виробництва меблів – 3912 грн.

Заборгованість із виплати заробітної плати упродовж грудня 2020р. зменшилася на 14,3 млн.грн і на 1 січня 2021р. становила 335,6 млн.грн. Найбільшими боржниками залишаються АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання», яке винне своїм працівникам 235,6 млн.грн, КП Шосткинський казенний завод «Зірка» (борг 38,0 млн.грн) та ВАТ «Selmi» (21,0 млн.грн).

ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ

У 2020р. оборот роздрібною торгівлі становив 22770,4 млн.грн, що у порівнянних цінах на 4,8% більше обсягу 2019р. У грудні 2020р. порівняно з листопадом 2020р. оборот збільшився на 16,4%, порівняно із груднем 2019р. – на 8,1%.

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля у 2020р. становив 14037,6 млн.грн. Індекс фізичного обсягу роздрібного товарообороту проти 2019р. склав 105,9%. У грудні 2020р. роздрібний товарооборот становив 1514,8 млн.грн, що на 16,4% більше обсягу листопада 2020р. і на 9,3% більше грудня 2019р.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

У 2020р. обсяг продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств (у постійних цінах 2016р.) склав 31407,4 млн.грн. Виробництво валової продукції проти 2019р. збільшилося на 4,1%.

Обсяг виробництва продукції рослинництва був більшим порівняно з 2019р. на 4,9%, у т.ч. у підприємствах – на 5,9%, а у господарствах населення зменшився на 0,2%.

Обсяг виробництва продукції тваринництва проти 2019р. зменшився на 1,4%, у т.ч. у підприємствах – на 1,7%, у господарствах населення – на 1,2%.

Упродовж 2020р. на Сумщині вироблено 65,9 тис.т м'яса (реалізація худоби та птиці на забій у живій масі), 385,2 тис.т молока та 394,4 млн.шт яєць.

У структурі реалізації худоби та птиці на забій підприємствами частка великої рогатої худоби становила 33,4% (у січні-грудні 2019р. – 41,8%), свиней – 32,0% (28,1%), птиці – 34,3% (29,8%).

Порівняно з 2019р. обсяг вирощування худоби та птиці у підприємствах збільшився на 56,1 т, у т.ч. птиці свійської – на 446,4 т, свиней – на 267,3 т; великої рогатої худоби навпаки зменшився на 653,4 т.

У 2020р. порівняно з 2019р. збільшився середній надій молока від однієї корови молочних порід на 430 кг і становив 5556 кг.

ЕНЕРГЕТИКА

У грудні 2020р. суб'єктами господарювання (юридичними особами та фізичними особами-підприємцями) через мережу автозаправних станцій (АЗС) та автомобільних газонаповнювальних компресорних станцій (АГНКС), яка налічує 167 АЗС (з них 8 – АГНКС), було продано світлих нафтопродуктів та газу на загальну суму 263,1 млн.грн.

Бензину моторного реалізовано 3,3 тис.т, пропану і бутану скрапленого – 3,2 тис.т, дизпалива – 3,1 тис.т, газу природного скрапленого (метан) – 0,2 тис.т. У порівнянні з груднем 2019р. продаж бензину та дизпалива збільшився на 30%, газу природного – зменшився майже наполовину.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

Упродовж 2020р. підприємствами області реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 46,4 млрд.грн проти 48,6 млрд.грн – торік. Індекс виробництва промислової продукції за підсумками 2020р. становив 95,3%.

У грудні 2020р. порівняно з листопадом 2020р. та груднем 2019р. індекси промислової продукції становили відповідно 101,7% та 94,6%.

У добувній промисловості і розробленні кар'єрів у грудні 2020р. проти листопада 2020р. індекс промислової продукції становив 103,0%, проти грудня 2019р. – 95,0%, за 2020р. порівняно з 2019р. – 95,9%.

У переробній промисловості у грудні 2020р. до попереднього місяця індекс промислової продукції склав 99,5%, проти грудня 2019р. та за 2020р. порівняно з 2019р. – 92,8% та 94,9% відповідно.

У виробництві харчових продуктів і напоїв у 2020р. порівняно з 2019р. випуск промислової продукції збільшився на 5,4%. Наразі спостерігалось збільшення виробництва олії соняшникової, хлібобулочних та кондитерських виробів, печива, тортів. Поряд із цим зменшився випуск продуктів готових та консервованих з м'яса, борошна пшеничного чи пшенично-житнього, масла вершкового, ковбасних виробів, сиру тощо.

У 2020р. порівняно з 2019р. на 32,6% скоротився випуск на підприємствах з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів; на 15,9% – з металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування; на 13,7% – машинобудування; на 8,4% – з текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; на 6,9% – з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції.

У той же час, у 2020р. проти 2019р. серед інших видів економічної діяльності переробної промисловості зафіксоване зростання випуску продукції у виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – на 16,6%; у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності – на 6,2%.

Щодо реалізації продукції промисловості, то найбільші обсяги припадають на переробну промисловість, а саме: виробництво харчових продуктів та напоїв; машинобудування; виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції; виробництво хімічних речовин і хімічної продукції; металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування.

БУДІВНИЦТВО

У 2020р. підприємствами області вироблено будівельної продукції (виконано будівельних робіт) на суму 1660,2 млн.грн. Індекс будівельної продукції у 2020р. порівняно з 2019р. становив 103,0%.

У 2020р. порівняно з 2019р. збільшилося будівництво будівель на 1,4%, у т.ч. житлових – на 1,7%, нежитлових – на 1,2%. Будівництво інженерних споруд зросло на 9,2%.

Нове будівництво склало 39,8% від загального обсягу виробленої будівельної продукції, ремонт (капітальний та поточний) – 41,6%, реконструкція та технічне переоснащення – 18,6%.

ТРАНСПОРТ

У 2020р. вантажообіг підприємств транспорту скоротився порівняно з 2019р. на 13,4% і становив 6881,9 млн.ткм.

Вантажообіг залізничного транспорту скоротився на 13,7% і склав 6200,1 млн.ткм. На підприємствах автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) цей показник становив 681,8 млн.ткм, що на 9,8% менше ніж у 2019р.

У 2020р. підприємствами транспорту перевезено (відправлено) 7015,0 тис.т вантажів, що на 0,9% менше обсягу 2019р.

Залізничним транспортом у внутрішньому сполученні та на експорт відправлено 5391,0 тис.т вантажів, що на 1,3% менше, ніж у 2019р. Знизилася відправка лісових вантажів – на 38,4%. Обсяги відправки хімічних і мінеральних добрив збільшилися на 7,0%, зерна і продуктів перемолю – на 1,1%.

Підприємствами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) перевезено 1624,0 тис.т вантажів, що на 0,3% більше ніж у 2019р.

У 2020р. пасажирообіг підприємств транспорту становив 935,6 млн.пас.км, що у 2,4 раза менше, ніж у 2019р. Скорочення спостерігалось як по залізничному, так і по автомобільному транспорту.

Обсяг перевезених (відправлених) пасажирів усіма видами транспорту у 2020р. скоротився порівняно з 2019р. на 39,1% і склав 59009,4 тис.пасажирів.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Упродовж 2020 року Сумщина експортувала товарів на суму 974,6 млн.дол. США, обсяги імпорту склали 837,4 млн.дол. США. Відтак маємо позитивне сальдо 137,2 млн.дол. США.

Зовнішня торгівля здійснювалася з партнерами зі 127 країн світу. Найбільші поставки товарів були направлені до Європейського Союзу (31,8% загального обсягу), а також Китаю, Білорусі, Узбекистану, Єгипту та Туреччини.

Щодо товарної структури експорту, то найбільше Сумщина експортувала продукти рослинного походження; готові харчові продукти; механічні та електричні машини; полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них; недорогоцінні метали та вироби з них; деревину і вироби з деревини.

Основу імпорту товарів складали механічні та електричні машини, готові харчові продукти, продукція хімічної промисловості, недорогоцінні метали та вироби з них, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них, засоби наземного транспорту.

СПОЖИВЧІ ЦІНИ

Індекс споживчих цін по області у грудні 2020р. становив 101,3%, з початку року (база – грудень 2019р.) – 104,8%. З початку року (база – грудень 2019р.) індекс цін на продукти харчування та безалкогольні напої становив 105,6%.

Найбільше – на 51,4%, 41,1%, 27,9%, відповідно – подорожчали цукор, яйця та олія соняшникова. Також на 23,8–2,3% зросли ціни на продукти переробки зернових (борошно, крупи), фрукти, сало, хліб, м'ясо яловичини, молоко, рибу та продукти з риби, м'ясо свійської птиці. Разом з тим на 10,6% подешевшали овочі, на 4,9% – рис, на 2,0% – масло вершкове.

Ціни на алкогольні напої, тютюнові вироби збільшилися на 7,3%, у т.ч. тютюнові вироби стали коштувати більше на 17,9%, а алкогольні напої подешевшали на 1,1%.

Загальний індекс цін (тарифів) на товари та послуги, що пов'язані з утриманням та обслуговуванням житла склав 113,0%. В основному це відбулося через збільшення тарифів на газ природний у 1,6 раза, вартості послуг з утримання та ремонту житла – на 8,7%, тарифів на гарячу воду – на 4,4%.

Зростання цін у сфері освіти на 7,3% зумовлене підвищенням вартості середньої та дошкільної освіти на 18,8% та 13,6% відповідно, навчання на курсах іноземної мови – на 11,7%, а також вартості вищої освіти – на 4,5%.

Загальний індекс цін у сфері охорони здоров'я склав 107,0%, зокрема, ціни на фармацевтичну продукцію зросли на 8,1%, на амбулаторні послуги – на 7,1%.

Послуги відпочинку і культури подорожчали на 6,0% внаслідок значного (на 37,1%) збільшення вартості кабельного телебачення. Водночас ціни на аудіотехніку, фотоапаратуру та обладнання для обробки інформації зменшилися на 2,0%.

Ціни (тарифи) у сфері зв'язку зросли на 5,1% переважно через підвищення тарифів на місцевий телефонний зв'язок на 17,0%, вартості поштових послуг – на 12,5%, послуг Інтернету – на 7,5% та мобільного зв'язку – на 4,2%.

Відвідування ресторанів та проживання у готелях стало коштувати більше на 3,0%.

Ціни і тарифи на транспорт збільшилися на 2,6%. При цьому автомобілі та проїзд у залізничному пасажирському транспорті подорожчали на 23,2% та 10,4% відповідно, а паливо і мастила, навпаки, подешевшали на 10,3%.

На 2,2% зросли ціни на різні товари та послуги в основному за рахунок збільшення вартості послуг фінансових установ на 13,9% і нотаріусів – на 5,5%.

Водночас одяг і взуття в цілому подешевшали на 7,7%, а саме: одяг – на 9,2%, взуття – на 5,9%.

Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла подешевшали на 0,6%. Серед них вартість виробів зі скла, столового посуду і предметів домашнього вжитку зменшилася на 7,6%, меблів та предметів обстановки – на 2,7%, домашнього текстилю – на 1,8%. Поряд з цим побутова техніка стала коштувати більше на 2,9%.